ANALİTİK PUANLAMA ANAHTARI

6 soru · Toplam 100 puan

Her ölçüt bağımsız puanlanır. Yanlış, ilgisiz veya boş kanıt 0 puandır. Eşdeğer doğru ifadeler ve yöntemler kabul edilir. Bir işlem hatası, sonraki doğru yöntem için yeniden cezalandırılmaz.

Öğrenme çıktısı / kaynak grubu	Soru sayısı
FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme	3
FEL.10.2.1. Düşünme ve dil ilişkisini yapılandırabilme	1
FEL.10.2.2. Mantığın temel kavramlarını ve argümantasyon sürecini yorumlayabilme	2

1. Sorunun türü değişince · 16 puan

İkinci soru eşitlik kavramının anlamını ve haklı erişim ölçütünü sorgular; tek bir saat sayımıyla cevaplanamaz. İlk soru gözlem ve kayıtla yanıtlanabilecek olgusal bir sorudur. Alt soru örneği: “Aynı saatleri sunmak, farklı ihtiyaçları olan öğrenciler için eşit yararlanma sağlar mı?”

6 puan · İkinci soruyu eşitlik kavramı/değeri üzerinden felsefi sorgulamayla ilişkilendirir.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

4 puan · İlk sorunun kayıtla ölçülebilir olgusal yanıtını fark eder.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

6 puan · Eşitliğin anlamını veya ölçütünü sorgulayan ilgili bir alt soru kurar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: Felsefi soru ile olgusal araştırmanın birbirini destekleyebileceğini belirten yanıtlar kabul edilir. İlk sorudan da felsefi bir alt soruya geçilebilir; verilen biçimleri ayırması beklenir.

Yaygın hata: Felsefi soruyu “hiçbir cevabı olmayan soru” diye tanımlamak.

2. Sorgulama nasıl gelişir? · 18 puan

Gerekçe arama, eleştirellik, tutarlılık ve görüşü yeniden değerlendirme felsefi düşüncenin gelişimini destekler. Metin bütün geçmiş düşünceleri değersiz saymayı gerektirmez; miras alınan düşünceler de gerekçeleri incelenerek korunabilir, değiştirilebilir veya reddedilebilir.

6 puan · Metindeki gerekçe arama veya tutarlılık özelliğini gelişimle ilişkilendirir.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

6 puan · İtiraza açıklık, eleştirellik veya görüşü gözden geçirme özelliğini gelişimle ilişkilendirir.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

6 puan · Geçmiş düşünceleri incelemek ile hepsini değersiz saymanın farklı olduğunu gerekçelendirir.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: İki farklı geçerli özellik ve bunların işlevi verildiği sürece anahtarla aynı sözcükler aranmaz.

Yaygın hata: Felsefeyi geçmişle hiçbir ilişkisi olmayan tek seferlik kopuş gibi sunmak.

3. Hızlı karar ve gerekçe · 16 puan

Felsefe kavramların anlamlarını açıklığa kavuşturabilir ve önerinin dayandığı değerleri/gerekçeleri eleştirel değerlendirebilir. Örnek soru: “Öğrenmeyi korumak amacıyla bireysel özgürlük hangi ölçütle sınırlandırılabilir?” Böylece karar yalnız hız üzerinden değil, gerekçeleri tartılarak incelenir.

6 puan · Özgürlük/sorumluluk/öğrenme hakkı gibi bir kavramı açıklığa kavuşturma katkısını belirtir.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

6 puan · Kararın gerekçe, tutarlılık veya değer çatışmasını sorgulama katkısını açıklar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

4 puan · Somut olaya bağlı, değer veya ilke sorgulayan bir felsefi soru kurar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: Farklı politika tercihleri tutarlı gerekçelerle kabul edilir; tercih edilen sonuç puan ölçütü değildir.

Yaygın hata: Felsefenin katkısını yalnız hızlı veya kesin bir karar vermek sanmak.

4. Aynı sözcük, farklı anlam · 16 puan

Aynı sözcük farklı ölçütlerle kullanıldığı için kişiler aynı önermeyi tartışıyor görünseler de farklı özgürlük anlayışlarına dayanırlar. “Özgürlüğün başkalarının haklarıyla ilişkisini tanımınıza nasıl katıyorsunuz?” gibi soru anlamları açar. Dil düşünceleri kurup paylaşmaya yardım eder; kavramlardaki belirsizlik düşüncenin karşılaştırılmasını zorlaştırır.

6 puan · Birinci tanımdaki sınırsız eylem ile ikincideki bilinçli/sorumlu seçim farkını belirler.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

4 puan · Bu farkı açığa çıkaran ilgili bir kavram sorusu kurar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

6 puan · Dilsel anlam açıklığının düşünceleri ifade etme ve karşılaştırmadaki işlevini örnekle ilişkilendirir.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: “Her istediğini yapamayan kişi hangi durumda yine özgür olabilir?” gibi alternatif sorular kabul edilir.

Yaygın hata: İki kişinin aynı sözcüğü kullanmasını aynı kavramı düşündüklerinin kanıtı saymak.

5. Öncül ve sonuç · 18 puan

İlk iki cümle öncül, son cümle sonuçtur. Yunuslar memeliler kümesinde, memeliler omurgalılar kümesinde olduğundan öncüller doğruysa sonucun yanlış olması mümkün değildir; biçim geçerlidir. Doğruluk önermelerin içeriğine, geçerlilik sonucun öncüllerden zorunlu çıkmasına ilişkindir. Doğru sonuç tek başına her argümanı geçerli yapmaz.

6 puan · İki öncülü ve sonucu doğru ayırır.

Yalnız sonuç doğru belirlenmişse yarım.

6 puan · Öncüller doğru kabul edildiğinde sonucun zorunlu çıktığını açıklar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

6 puan · Doğruluk ile geçerlilik ayrımını doğru kurar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: Bütün A’lar B, C’ler A ise C’ler B biçimsel şeması veya iç içe kümeler kabul edilir.

Yaygın hata: Sonucun gündelik bilgimize uygun olmasını geçerlilik için tek ölçüt saymak.

6. Hızlı genelleme · 16 puan

Öncül: Görüşülen üç arkadaş e-kitap sevmiyor. Sonuç: Okuldaki hiçbir öğrenci sevmiyor. Üç kişilik, arkadaşlardan seçilmiş örneklem bütün okulu ve kesin “hiçbir” yargısını desteklemez. Ölçülü sonuç “Görüştüğüm üç arkadaş e-kitap sevmediğini söyledi.” olabilir; farklı sınıflardan daha temsil edici örneklemle görüşme yapılabilir.

4 puan · Öncül ve sonucu doğru ayırır.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

6 puan · Az ve seçilmiş örneklemden evrensel sonuca geçiş sorununu açıklar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

3 puan · Kanıtın kapsamını aşmayan sonuç yazar.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

3 puan · Örneklem seçimini/genişliğini iyileştiren somut araştırma adımı önerir.

Bu tek kanıt doğru ve açık biçimde verildiyse tam; yanlış, ilgisiz veya boşsa 0. Eşdeğer doğru anlatım kabul edilir.

Kabul edilen yanıtlar: “Bu üç öğrencide sevmeme tutumu gözlendi.” eşdeğer sonuçtur.

Yaygın hata: Sorunu yalnız “Deniz yanlış düşünüyor” diye belirtip kanıt-kapsam ilişkisini açıklamamak.

Kapsam dayanağı: https://cdn.eba.gov.tr/yardimcikaynaklar/2026/09/KSDT/felsefe3.xlsx · 10. SINIF · Senaryo 3